

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petiriste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

„Slovenska Matica.“

Od Soče.

Ker se bliža čas, ko bo imela Slovenska Matica zopet svoj občni zbor in ko bo treba v njen odbor voliti devet novih udov, ne bo odveč, ako opozorimo častite društvenike na nekatere pomankljivosti gledé sedanjega odbora. V njem je, kakor znano, 20 Ljubljanskih in 20 vnanjih odbornikov ter se deli v dva odseka, v gospodarski in književni. V gospodarskem odseku bilo je za l. 1884. osem odbornikov, v književnem pa 18; skupaj tedaj 26 ali bolje rečeno 24 odbornikov, ker gospoda Klun in Tomšič bila sta v obeh odsekih. V katerem odseku so pa ostali gospodje? — Mej odborniki, posebno mej vnanjimi, nahaja se več mož, ki imajo sicer za slovenstvo mnogo zaslug, a za Matico našo skoraj nobenih. Matičini društveniki so jim gotovo hoteli skazati nekako čast in hvaležnost, ko so jih volili v odbor; a ker imajo dovolj družega posla, ne morejo ob enem delati tudi za Matico. Tako je tedaj razvoj prvega našega literarnega zavoda odvisen od delavnosti le nekaterih odbornikov. Treba pa je, da bi vsi njeni odborniki delali po svojih močeh v njen prospeh. Ako pa vidimo, da ni mo-

goče temu ali onemu dosedanjemu odborniku, ker ima preveč drugod opraviti, žrtvovati nekoliko svojih močij v Matičin prid, bilo bi najbolje, da izvolimo na njegovo mesto družega moža, ki ima resno voljo, dovolj zmožnosti in več časa delati na korist Maticе.

Ako pregledujemo vrsto Matičinih odbornikov za l. 1884., takoj lahko opazimo, da so nekatere znanostne stroke jako dobro zastopane, nekatere pa lako slabo ali še celo ne. Književni odsek je večkrat primoran dati ta ali oni spis v presojo kakemu neodborniku. Tudi se je že zgodilo, da je književni odsek izročil v presojevanje kak spis takemu odborniku, ki svoji nalogi ni bil kos in je prej ko ne k večjemu popravil kako slovniško napako, glede vsebine pa se je zanesel na „temeljnost“ dotičnega pisatelja. Na ta način bilo je že več slabih spisov ponatisnenih in nasprotno se je morebiti že kak boljši spis zavrzel. Kaj tacega bi se najbrže ne bilo zgodilo, ko bi bil o dotičnem spisu izrekel svoje mnenje strokovnjak.

Kar se tiče sedanjih odbornikov v književnem odseku, zastopana sta jako dobro veronauk (5 odbornikov) in filologija (tudi 5 odbornikov); zgodovinarja sta dva, dalje jeden prirodopisec in jeden naravoslovec. Želeti pa bi bilo, da bi tudi druge stroke imele svoje zastopnike mej odborniki, kakor zemljepisje (n. pr. g. Jesenko), potem aritmetika (gg. Lavtar in Celestina), indijska filologija (dr. Glaser), estetika (Franke), medicina, filozofija (dr. Križan), itd: Želeti bi bilo, da bi se pri volitvi novih odbornikov oziralo na našete pomankljivosti.

Iz državnega zbora.

Na Dunaji, 22. marca.

Dr. Foregger je tedaj še posebej interpeloval g. justičnega ministra zaradi preiskave proti Rot-schedlu in Wagnerju v Šmarji. (O tej zanimivi preiskavi glej dopis v današnjem listu. Ur.) Gosp. dru. Vošnjaku nasproti je že poprej bil trdil, da Rot-schedl in Wagner res ne znata tiste novoslovenščine, pa navadni slovenski jezik že znata. Zmirom tiste kvante, kakor da bi za nemškega uradnika na srednjem Štajerskem zadostovalo, ko bi ne znal nove nemščine, ampak le tisti lajanju podobni dialekt okolu Lipnice. G. minister bo na interpelacijo pač

lahko odgovoril in ne bi škodovalo, ko bi pokazal toliko energije, da bi interpelantu naznanil že dovršeno premeščenje obeh pristavov.

Tudi znani dr. Heilsberg se je oglašil proti trditvi dr. Vošnjaka, da štajerska kmetijska družba državnih podpor ne razdeljuje enakomerno po deželi in da je spodnji Štajer prikrajšan. Heilsberg trdi, da to ni res. Pa dr. Vošnjak mu je takoj dokazal, da je vse res, kar je trdil. V centralnem odboru kmetijske družbe ni nobenega Slovenca in v komisijah je spodnji Štajer zastopan le po — dru. Aussererji (!).

Govor državnega poslanca dra. Poklukarja v seji dne 12. marca 1885.

(Dalje.)

Vkljub temu bodi mi dovoljeno, le z dvema besedama še to stvar pojasniti.

Sam imam otroke in dva obiskujeta ljudsko šolo v Ljubljani. Moji otroci slovensko govore in obiskujejo one javne šole, kakor vsi drugi otroci, in kakor večji del otrok Ljubljanskega mesta, tako tudi moji otroci morajo le od onega poučevanja, katero se jim daje v slovenščini kaj vspeha imeti. Dejansko pa je, da je že za drugo poluleto prvega šolskega razreda nemščina upeljana kot učni predmet in se tudi poučuje. To naj bo gospodom zadosti, da se prepričajo, kako se v resnici preganja nemščina v Ljubljanskem mestu. Pri tej priliki sem pa prisiljen vrniti se k izjavam poslanca za Hebsko trgovinsko zbornico, katere je izjavil glede na razmere Nemcev na Kranjskem in izrekoma glede šolstva in narodnosti Ljubljanskega mesta. On je rekel pri šolski razpravi proračuna: „To, kar je vlada na Kranjskem storila, bil bi že popolnem zadosten uzrok, za zmiraj v nasprotovanje stopiti zoper sedanje ministerstvo, kar se v nobeni deželi opravičene koristi Nemcev od strani vlade tako ne odrija, kakor na Kranjskem“. — On utemeljuje to očitjanje s tem, da najprej trdi: „Ker dober Avstrijec si konečno po mojih razumih Avstrijske ne more misliti brez nemške kulture“, in dalje trdi: „ako se gre danes v Ljubljano in se spominja, kaj je bila Ljubljana pred desetimi in več kot pred desetimi leti. Prej je bila nemško mesto, danes pa je siloma poslovenjena.“ — Dalje trdi, da danes v Ljubljani, nekda nem-

LISTEK.

Pariz v Ameriki.

(Francoski spisal René Lefebvre. Poslovenil * * * Stat nominis umbra.)

Deveto poglavje.

Kjer tudi resnica sliši svoje.

(Dalje.)

Jaz vidim, odvrnil sem, povsodi le pohujšanje, škandal, da se izrazim z blagorodnim gospodom. Celo podstavni stebri človeške družbe se pogrezujejo v tem sviži, ki ga vi ljudovlado zovete. Kaj pa vi spoštujete? Vero? No, dobro! Če pri vas duhovnik ne izpolni svoje dolžnosti, če se lahko miselno obnaša, h kratu se bode dvajset časnikarjev jelo smijati, kot malovredni sin Noetov, ko bi vendar imeli pred ljudmi zakrivati slabost, katere sramota zadeva vso cerkev.

Sramota, odvrnil je Truth, zadene le cerkev, ki s krivim potegne, ne zadene pa cerkve, ki okužen člen daleč od sebe odbacne.

Ali ščedite pravosodju? Ravno včeraj je vaš

časopis prav gnusno napal sodnika, ki se je v trenutku slabe volje malo preostro zadril v nekega zrelega tiča. Kako hočete, da bodo spoštovali sodnika, če ni nezmotljiv?

Pravica, sodnik, odvrnil je Truth, je zaradi zatoženca, ne pa zatoženec zaradi sodnika.

Če jedenkrat, nadaljeval sem, niži uradnik prestopi svoje uradniške pravice, slučajno izpozabi zakon in po pomoti v zapor dene nedolžnega človeka: kar h kratu bode deset časopisov o samosilstvu lajalo kot psi, ki nad luno revsajo. Razvneli bodo celo deželo zaradi najmalopridnejšega človečeta, kaj vem jaz? zaradi kakega berača ali kakega tatu, katerega neso prav natanko po zapovedih zaprli.

Po vsej pravici, odvrnil je Truth; svoboda najzadnjega nesrečnega zadeva se vseh državljanov. Ko hitro so žaljene zakonske določbe, ter je po krivici kateri državljan prišel v zapor, preti ista nevarnost vsem. Kdor tega ne vidi, ne ve kaj je svoboda.

Ali ni časih treba zakriti podobo zakona in neoziraje se na napačno prisiljeno postavnost, oteti državo.

Doktor, vi zmeraj vlečete s Pilatom. Tudi ta se ni ustavljal napačnemu pravnemu pomisleku; rajši je hotel obsoditi nedolžnega, nego se tvegati svoje službe. Bil je kaj spreten mož in jaz prav nič ne razumem, zakaj ga svet tako ostro sodi.

A kam nas to dovodi? nadaljeval sem, bolj in bolj razdražen po hladnokrvnosti mojega nasprotnika. Dvanajst ali petnajst časopisov gospoduje potem javnemu mnenju in ljudovladi.

Petnajst časopisov! rekel je Truth, kaj hočete s tem reči? Tu jih imamo tri sto in to je malo za šeststotisoč duš. Boston jih ima sto za manj nego dve sto tisoč prebivalcev; se ve da v Bostonu, tem puritanskem mestu razumejo svobodo in naobraženost vse drugače, kot v Parizu.

Tristo časopisov? vskliknil sem, osupnen od tega strahovitega števila. Kdo pa vender vodi in napeljava javno mnenje? Prvi pritepenec se lahko brez poklica proglašja za proroka in zakonodajalca; vsak sanjač lahko govori, kar hoče, ter ljudstvu usiljuje svoje mnenje. To je pač najgrozovitejše samosilstvo!

Dragi prijatelj, rekel je Truth z bolj tihim

škem mestu, ni več nemške ljudske šole, in končno vladi očita, da tamošnji hranilnici ni privolila ustanovitve nemške ljudske šole.

Ako se to dolženje in očitaje bere, moralo bi se misliti, da se Nemci uničujejo, ali da so bili v Ljubljani v teku zadnjih deset let pravcato pokončavani. Ako se o delovanju vlade na Kranjskem govori, smem tukaj, in to v dubu onih gospodov, ki o prostosti govore, z zadostjenjem pripoznati napredek, kateri imamo zabeležiti pod sedanjo vlado, namreč, da se je umaknila ona železna roka, katera si je prizadevala vse, celo deželo, njeno narodnost, odgojo in jezik v vse drugačni svitlobi kazati, kakor pa je dejansko. Ali bi bilo sicer mogoče, da bi danes tako odličen zastopnik od leve strani (zbornice) mogel trditi, da je v teku desetih let trdo nemško mesto poslovenjeno. Se Vam li zdi to mogoče?

Odgovoriti Vam samo morem: Ako je mogoče, da se Dunaj ponemči, tedaj je bilo mogoče, Ljubljano posloveniti. (Prav dobro! na desni.)

Govorilo se je tudi o ljudskem številjenju in izreklo se je, da je ljudsko številjenje pokazalo razmero 5000 Nemcev proti 18.000 Slovencev v Ljubljanskem mestu. To je vspeli preiskavanja o jeziku, v katerem se občeje. Ako pa postopanje pri ljudskem številjenju malo bolj na drobno preiščemo, videli bomo, da nam jezik občeje, kakor je vsprejet v statistične izkaze, ne podaja prave podobe (narodnosti). Resnično je Ljubljana mesto, v katerem velik oddelek prebivalstva nemško govori, pa priznati mi bode gospodje, da ni vsak Nemec, kdor nemško govori.

Poklicali so tedaj, da navedem samo jeden slučaj, saj je znano, kako se je pri ljudskem številjenju godilo, in znano je tudi, kako se je postopalo pri nas — poklicali so tedaj na pr. uradnega slugo. Ti se sprejemajo izmed vojaških nižjih šarž, so kmetijski sinovi, ki so kratek čas obiskavali šolo, potem odslužili vojaštvo, dobili svojo službo in nekoliko nemščine lomijo. Taki so bili pri številjenju pozvani in vprašani: kateri občevalni jezik? Odgovoril je: „slovenski“. — „Kako pa to?“ — „Slovensko govorim, tako govorim z otroci, tako tudi z ljudmi zunaj govorim slovensko.“ — „Ti pa govoriš z uradniki, s temi moraš govoriti nemško, tedaj je tvoj občevalni jezik nemški.“

Tako se je uvrstaval. — Vsaj, se ve da, s tem ne zgubimo ne jednega moža, ako se tudi 5000 Nemcev navede ali več, toda navesti sem hotel samo jeden vzgled, da se v malem zadobi podoba, kako se je sestavila ona številka. Vsaj je znano, da se je ravno lani, povodom ustanovitve nemške ljudske šole v Ljubljani deželnemu šolskemu svetu izročila prošnja, na kateri je bilo — mislim, da se v tem ne motim — 140 ali 142 podpisov očetov. Ako pomislite, kolika je ta podlaga, tedaj si morete napraviti podobo, ne o narodnost, ker o tem bi podoba ne bila prava — temveč o onih stariših, kateri se morebiti zavedajo kot Nemci, kateri zahtevajo, da se njihovi otroci poučujejo nemško.

Potem imate merilo, katero vsaj približno podoba podaja za razmere življenja v Ljubljanskem mestu; ker ako bi narodnost Ljubljanskega mesta potem hoteli soditi, kako se Vas na priliko v gostilnicah nagovarja, ali kako se Vas nagovarja v

prodajalnicah, ako hočete nakupovati, in se kažete tujce, bi to naravno ne bilo pravo merilo. Kar zadeva izrekoma nemško ljudsko šolo v Ljubljani, bo menda tudi gospodom znano, jaz hočem to stvar samo mimo grede omeniti, — zgodovino ustanovitve te nemške ljudske šole v Ljubljani.

Zastop mesta Ljubljanskega sklenil je ulogo podati deželnemu šolskemu svetu, v kateri se zahteva prememba dosedanjega ravnanja z nemščino v ljudskih šolah Ljubljanskih in to v takem smislu, da naj bi se slovenski otroci ne takoj v drugem polletju prvega šolskega leta poučevali v nemščini, temveč še le v tretjem šolskem letu, potem ko si je učenec vsaj že pridobil malo podlago v družih učnih predmetih.

Ta sklep vsprejel je deželni šolski svet. Naučnemu ministerstvu se je to naznanilo in rešitev se je glasila, da to se sme zgoditi, da se mora pa ob enem za nemške šolarje v Ljubljani skrbeti. Sedaj bilo je stališče deželnega šolskega sveta in deželne vlade v Ljubljani prav tisto s stališčem ministerstva, in izreči moram, da je bil večji del prebivalstva Ljubljanskega in slovenskega naroda s tem popolnem sporazumljen.

Občinski zastop Ljubljanski bil je deloma drugzega mnenja. Najpred se je vprašanje to zavleklo, potem oglašil je ugovore rekoč, da potreba glede nemške ljudske šole v Ljubljani ni dokazana, toda stvarno izrekel je občinski zastop že za naprej pripravljenost, takoj ustanoviti nemško ljudsko šolo v Ljubljani, kakor hitro bo potreba njena postavno dokazana.

Po naročilu deželnega šolskega sveta sklenil je končno mestni zastop, magistratu naročiti, da preskrbi ustanovitev nemške šole za prihodno jesen; — dalje po vseh slovenskih ljudskih šolah nemščino še le v tretjem letu upeljati kot zaukazan predmet. — Vprašam gospoda, je bil li povod dan za pritožbe zaradi postopanja Slovencev nasproti Nemcem? — Mi ne zahtevamo drugzega, kakor jednako pravico z Nemci.

Ako je gospod poslanec Hebske trgovinske zbornice izrekel, da se v nobeni deželi opravičene koristi Nemcev od strani vlade tako ne odvajajo, kakor na Kranjskem, dovolil bi si vendar omeniti, da je bil deželni šolski svet kranjski opravičenim zahtevam nemštva zmiraj pravičen. Kar izrekoma naše srednje šole zadeva, zahtevamo mi, da je vsak učenec, ki gimnazijo zapusti in čegar prihodnji poklic mu kaže živeti mej slovenskim prebivalstvom, tako slovensčine kakor nemščine zmožen. Mislim tedaj, da se odvajanje nemščine na šolskem polju ne nahaja. Ako se pa drugo javno življenje ogleduje, vidi se pač nekako naravno odmikavanje nemščine z onega mesta, na katerem so jo prejšnje vlade umetno in za unanost, ne pa po potrebi gojile, kjer pa sedaj sama po sebi razpada, kakor hitro so se one nenaravne razmere odstranile.

Kar izrekoma uradovanje zadeva, imel sem priliko kot ud občinskega zastopa na kmetih prepričati se, da se še danes mnogo dopisov v nemščini določila in to občinskemu predstojništvu, katero ne razume nobene nemške besede. Je li to odvajanje nemštva? Kar zadeva nemško kulturo in pa drug uzrok gospoda poslanca Hebske trgovinske

zbornice, da si dober Avstrijec po njegovem mnenju Avstrije ne more misliti brez nemške kulture, ste že iz tega, kar sem že govoril, lahko posneli, kako mi stojimo nasproti nemški kulturi. Ako mi razvoj in izobraževanje našega narodnega jezika zahtevamo, tedaj s tem nemščine ne odvajamo, temveč jo narobe — v neki govtovi meri vsprejemamo, kot potrebo, katero v vsem življenju čutimo in s katero moramo računati.

Kar zadeva trditev gospoda poslanca Hebske trgovinske zbornice, da v Ljubljani ni nemške ljudske šole, so se gospodje že lahko prepričali, kako je v tej zadevi. To je gola neresnica. V Ljubljani nemamo, kar z vso mirnostjo lahko trdim, do sedaj nobene slovenske ljudske šole (čujte na desni), da bi pa nobene nemške ljudske šole ne imeli, to je pretiranje, katerega ne razumem (Foregger vmes: Vsaj ste sami pravili, da se bo še le na jesen ustanovila). Da, pa mej tem imamo utrakvistične šole (vriš na levi). Prosim, stališče, na katerem deželni šolski svet in pa mestni zastop Ljubljanski stojita, je vendar ono, — mislim gospodje, da ste čuli, ker sem počasi in mirno govoril — da se ima še le prihodnjo jesen nemška šola ustanoviti, ter se sme še le tedaj slovensko poučevanje v družih šolah upeljati po ministerski naredbi in po sklepih deželnega šolskega sveta. Prosim tedaj teh stvari ne zavijati in si ne delati nemogočih posledic. (Pohvala na desni.) (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. marca.

V tretjem razredu obrtnikov **Olomuške** trgovske zbornice zmagali so Čehi. Sedaj broji zbornica 28 Nemcev in 8 Čehov.

Že večkrat smo obžalovali, da razpor mej Poljaki in Rusini v **Galiciji** napravlja slovanstvu mnogo škode, daje našim nasprotnikom pogum in ovira slovanske težnje. To se je sedaj zopet pokazalo. V državnem zboru je nemški rogovilež dr. Knotz nesramno na adal vlado in desnico. Da bi svoje laži bolje pritrdil, omenjal je, kako zatirajo Poljaki Rusine. Mi smo mislili, da nikdo ne bode odobral surovosti tega Velikonemca, najmanj pa kdo iz Slovanov. Saj je vsakemu moralo biti jasno, da mu za Rusine ni bilo nič mari, a je le hotel priložiti zaušnico vladi in Slovanom. Pa žalibog mej Rusini se odobruje Knotzovo postopanje. Več rusinskih veljakov, uredništvi časnikov „Prolog“ in „Slovo“ in društvo „Rada Ruska“ izrekli so mu zahvalo za njegovo moško (?) postopanje v zboru.

Vnanje države.

Kakor Standard poroča, se **ruske** vojske tako le razdeljene v transkaspiskem kraju: V Mervu, Julatanu in Sari-Jazi je pod poveljstvom polkovnika Alikanova 3000 Rusov, 1000 turkomanskih jezdecov s 16 topovi. V Saraku 2000 vojakov. V Pul-i-Khatunu in Sulfikarji je po 150 Kozakov v vsakem kraju. V Pul-i-Kišti 500 Sarak-Turkomancev. V Askabadu 4000 mož s 24 topovi, a se bode tja poslalo še 11000 mož podkrepljenja iz Kavkaza. Posadka Mervska se bode pomnožila, doposlala se jej bodo podkrepljenja iz Kive in Turkestana.

Francoski senat pritrdil je vsem spremembam budgeta, katere je sklenila zbornica, četudi je odsek priporočal, da naj jih še jedenkrat zavrže. K temu je najbolj pripomogel govor ministerskega predsednika Ferryja. Slednji je poudarjal, da on

glasom, da bi tudi mene pripravil bolj tiho govoriti, ne začnite z nova s svojimi šalami; te kratkočasijo Humbuga, a meni storé slabo. Kjer vsak lahko govori, ni nobenega poklicanega, nobenega proroka, nobenega pritepenca; tu je le jedno pravo, katero ima vsak državljani, in katerega se poslužuje vsak državljani na svojo osobno korist ali pa na občno korist. Kdo bi bil kedaj mislil v svobodnem narodu voditi in napeljavati javno mnenje? Ali je Yankee, ki ne bi si šam uravnal svojega postopanja in ki ne bi sam, popolnem poznaoč razlogov in razmer, svobodno izbral si stranko in zastavo. Novinarstvo je le jek, ki ponavlja misli vsega naroda. Ti neštevilni časopisi imajo le jedini namen: kupičiti dognane stvari, nauke in misli, pomnoževati in razširjevati svetlobo! Čim več jih je, temveč lakko vsak državljani čita, premišljuje in sam presojuje. Resnico vsakemu pojasniti, po tej časti hlepimo vsi; in ono časnikarsko samosilstvo, o katerem ste govorili, biva le v vašej d mišljavosti. Mogoče bi bilo k večjemu tam, kjer bi vlada, po slabi in napačni poti hodeč, iz novinarstva napravila si monopol zoper samo sebe, dovolila le deset ali petnajst časopisov, ter s tem napotila proti sebi obrnjeno zjedi-

njenje vseh strank, ki se po naravi rade le razhajajo in razgubljajo. A v Ameriki, kjer je dva ali tri tisoč časopisov in kjer se od dne do dne novi rodé, je število samosilnikov uničilo samosilstvo.

Naj bode: vi imate neko ustavo, o katerej se Aristotelu še sanjalo ni, papirno ali tiskovinsko ljudovlado. V tej srečni državi vlada vsak, le vlada ne. Vi časnikarji (in pri vas je že vsak časnikar) ste več nego cerkev, več nego pravosodje, več nego država! Kaj pa vendar ste?

Odgovor je kaj lehek, rekel je Truth; mi smo človeška družba.

A če vlada družba, če vlada vse ljudstvo, kdo pač je vladar?

Doktor, odvrnil je urednik smehljaje, kader se vi po ulici gibate, kdo pa je pač giban? Ali besedi na ljubo vi vsekakor morate biti v povodci? Kader vi brzdate svoje strasti (kar pa vselej ne storite), kdo pač je brzdan? Je neka starost zrelosti za narode kot za posamičnike. Naj se Kitajsko stare v večnem detinstvu, jaz to obžalujem; a mi kristjani, državljani velike svobodne države, nismo narod bedakov in slaboumnežev; že dolgočasa smo doletni ter svoje zadeve sami opravljamo. Kaj neki

pomeni ljudstva vrhovnost, katero že devetdeset let naši ustavi na čelo stavimo, če ne razglašanje njegove polnoletnosti?

Primere nič ne dokazujejo, odgovoril sem brez ovinkov. Kar velja o posamičniku, ne velja o narodu.

Same prazne besede, doktor. Narod je pač neka vsota posamičnikov. Kar velja o deseterih, o dvajseterih, o tisočeri posamičnikih, velja tudi o milijonu. Pri katerem številu naj se pač začenja ona nezmožnost?

Ne, rekel sem, ni res, da bi narod bil neka vsota posamičnikov; narod je vse kaj drugzega.

To se pač pravi, vsota pri seštevjanju ni skupnost vseh seštevancev?

Napačno! vzkliknil sem, sit razgovora s kratkournim človekom. Tukaj razloček bode v oči. Kaj je ona čarovna beseda, na katero se sklicujejo vsi državniki, ko hitro se hočejo otresti posamičnih koristi? Občna korist. Kadar hočejo uničiti pravice in zahteve, ki vlado ovirajo, na kaj se pač sklicujejo? Na višo korist, na korist vse države, vse državne družbe. Občna korist je premo nasprotje, zanikanje posebnih pravic. Tako vsaj mislijo in ravnaajo v vsakej naobraženej državi. Ko bi zadostovalo

želi, da se ohrani konkordat, a zbornici se ne more odreči pravice, varčevati pri budgetu za bogocastje. Zborničnim sklepom je pa treba pritrditi, da se reši budget, da ne bode treba novega provizorija. — Zbornica poslancev vsprejela je v generalni debati listinin štrutinij s 430 proti 77 glasom. S tem je vlada premagala jedno veliko težavo, in vprašanje, ki je pokopalo Gambettino ministerstvo, posrečilo se je Ferry-ju.

Že nekaj mesecev se opazuje v Makedoniji neko gibanje. Tamošnji narod se je že naveličal turških grozodejstev in hrepeni po svobodi. Najpoprej so se začeli oglašati Bolgari, da je skrajni čas, da se zboljša njih žalostno stanje, poslednji čas pa tudi Srbi. Zanašali so se seveda največ na Rusijo. Kakor pa poslednja poročila javljajo, sedaj tudi ni dosti upanja, da bi se Rusija potegnila za zatirane Makedonce. Ruskemu konzulu v Sredci naročila je vlada, da naj objavi, da car ne odobrava makedonskih meetingov in agitacij, ker so brez koristi in utegnejo samo škodovati, ter prepovedala mu vspejemati makedonske deputacije. To je dovolj jasno povedano, da od Rusije zatirani Makedonci nemale pomoči pričakovati. Da se je pa Rusija tako odločno odrekla, pomoči svojim slovanskim bratom, uzrok so velike težave, katere bi napravilo rešenje makedonskega vprašanja. Makedonija ima mešano prebivalstvo, vsaka narodnost nasprotuje drugej. Gibanje Bolgarov vzbudilo je takoj protigibanje Srbov in Grkov. Narodne meje neso povsod trdno določene, mnogo krajev ima mešano prebivalstvo. Poleg tega pa še Grki, Srbi in Bolgari hrepené, da bi razširili svojo gospodstvo, kolikor je moč po balkanskem poluotoku. Ko bi Rusija ustregla jednemu teh narodov, zamerila bi se družemu in ta bi se utegnil obrniti do kake tretje države za pomoč. Poslednji čas so Grki in Srbi nekako posebno prijazni z Avstrijo. Naravno bi bilo, da bi se obrnili do te, ko bi Rusija njim ne hotela ali ne mogla pridobiti dovolj makedonskega ozemlja. Avstrija pa ima v Makedoniji še narodnogospodarske interese, tedaj ni nikakor neopravičen strah Rusov, da ne bi Avstrija porabila te prilike, da pomakne svoje meje proti Solunu. Tega se pa v Rusiji jako boje. Srbi se pa za svoje osvobojenje Rusiji kazali tudi premalo hvaležnosti, da bi ta mogla imeti posebno veselje razširjati njih državo, kajti s tem bi podkopavala le svoj upliv na Balkanu. Tako dolgo tedaj Makedone nemalejo pričakovati osvobodjenja, da se Avstrija in Rusija mirno sporazumeta, kako naj se uredé razmere na Balkanu, ali pa, da dogodki prisilijo sami Evropo baviti se z balkanskimi zadevami. To se pa bode prej ali slej zgodilo, kajti Turčija hitro propada, zlasti se jej približuje finančni polom, kateremu bodo sledili politični. Naravno je, da se sedaj zopet govori o balkanski zvezi. V Atenah izhajajoči „Conféder. Orient.“ zagovarja to zvezo, misleč, da drugače ni moč rešiti makedonskega vprašanja. Kdor pa pomisli, kako nasprotje vlada mej Grki, Srbi in Bolgari, bode spoznal, da taka zveza skoro ni mogoča. — V Albaniji se je baje vse pomirilo. Prizren ni razrušen, ampak samo jedno predmestje je požgano. V okraji Kaza se je pa zbralo kakih 129 razbojnikov, kateri ropajo tamošnjim Bolgarom njih imetje in jih pobijajo. S turškimi vojaki imeli so že več prask.

Včeraj praznoval je nemški cesar svojo osemnosedesetletnico. Pri tej priliki prišli so v Berlin princ Waleski, princ Albert Viktor in vojvoda Edinburški. S tem obiskom poravnana so vsa nasprotja, ki so se poslednji čas bila pojavila mej Nemčijo in Anglijo. — Umrl je dr. Niegolevski, ki je bil delj časa predsednik, poljskega kluba državnih poslancev. Pokojnik bil je tesno zvezan z vsem političnim življenjem pruskih Poljakov. Udeleževal se je že poljskega gibanja v 1846 in 1848. letu. Sedaj je bil spolnil 64. leto.

Danski kralj neče ustreči spodnji zbornici, da bi odpustil Estrupovo ministerstvo. V odgovoru na adreso zbornice pravi, da v ministerstvu ne vidi

izrečeno voljo večine poslušali ter koristi in želje vseh posamičnikov kar naravnost sešteti, vprašam vas, kaj bi bila politika: bila bi kramarija, opravilo, katero bi lahko opravljal prvi pošteni pritepenec. Ali si mislite Caesarja, Richelieua, Cromvella, Ludvika XIV., ki slušajo glas kakega kmeta ali pa glasove nekaj tisoč državljanov? Kaj bi bilo z državnimi sestavami, zavezami, vojskami, prisvojbami, z vsemi onimi slovečimi dejanji; z ono igro na srečo, v katerej so junaki slavno zmagovali? Narod dova jati k zmagi in slavi, drhali ali množini naroda navdihniti misli, ki so jej popolnem tuje, storiti jo slugo častihlepnosti in namer, ki jej neso prav nič mari: to ravno je dejanje veleuma! To ravno čislajo narodje, zmerom spoštujejo in molijo tiste, ki jih z nogami teptajo. Prepustite te uboge ljudi samim sebi, mirni bodo sadili svoje zelje in njih letopisi bodo kot konec lepih basni obsegali dve vrstici: Živel so dolgo, bili so srečni ter so imeli mnogo otrok. Kaj bi pri tej krasnej zistemi bilo z zgodovino? In s čim bi se naša mladina privajala govornišva?

(Dalje prih.)

nikake zavire, da bi se obe zbornici ne mogli sporazumeti zaradi budgeta. Tega se pa ne pusti zapovedati, da bi moral odpustiti ministerstvo. Ker sedaj spodnja zbornica ne bode dovolila budgeta, bode zgornja dovolila provizorij, ker ima to pravico po danskej ustavi. Tako se bode dalje na videzno ustavno, v resnici pa protiustavno vladalo. Kraljevi hčeri ruska carica in Waleska priučinja in zet princ Waleski so neki prosili kralja, da naj ne tira razpora z narodom do skrajne meje, pa vse je bilo zastoj.

Angleški konservativci se že neso odločili, ali bi glasovali za ali proti egiptovski konvenciji v parlamentu. Najbrž bodo proti. S konvencijo pa tudi neso zadovoljni radikalci, ker Angliji nalaga preveliko odgovornost v Egiptu.

Poslednje dni so pri Suakimu Angleži imeli več bojev s Sudanci. Poslednjih je baje bilo kakih 4000, pa so se morali pred Angleži umakniti proti Tamaju. Angleži so imeli 9 mrtvih in 38 ranjenih. Kolika je izguba sovražnikov, se ne ve, a je najbrž jako znatna. Po družih poročilih pa izid teh bojev za Angleže nikakor ni bil tako ugoden, in so se Sudanci jako hrabro in spretno bojevali.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Jelšah 22. marca. (Preiskava proti pristavoma Rothschedlu in Wagnerju) vršila se je tukaj 14. in 15. t. m. Prvi omenjenih gospodov znan je od tistega časa, ko je pred dvema letoma se dal voliti predsednikom šulferajnske skupine, pa to mesto moral odložiti na ukaz pravosodnega ministra. Druzega dobili smo semkaj iz Ptuja, kjer je bil poprej avskultant in se imamo za to pridobitev baje zahvaliti nekim narodnjakom, ki so se dali zaslepiti od tega moža. Oba pristava pečala sta se tukaj z nemčursko agitacijo in javno mnenje ja je dolžilo, da pošiljata v „Deutsche Wacht“ tiste hujskajoče, lažnjive dopise, ki so po pravici razburjali vse prebivalstvo našega okraja. Da bi se konec storil temu hujskanju, sklenil je občinski odbor Šmarskega trga soglasno, odposlati pritožbo do pravosodnega ministerstva, v kateri se razklada, da je ljudstvo izgubilo vse zaupanje do sodnijskih uradnikov, ker vidi v njih le agitatorje za političke in narodne namene nemčurske stranke. Tej pritožbi pristopil je tudi naš okrajn odbor in potrdil jo je v imenu duhovščine naš občešpoto-vani dekan. Pritožba ni ostala brez uspeha, kajti vršila se je preiskava proti Rothschedlu in Wagnerju vsled ministerjalnega ukaza. Mislili smo in opravičeno je bilo pričakovanje, da dojde kak gospod iz ministerstva preiskavat, a zasuknilo se je drugače in prišel je gosp. Heinricher iz Celja. S tem je vse povedano o izidu preiskave. Kajti kot priče so se zaslišavali sodnijski slugi, diurnisti, cenilni možje in sploh taki ljudje, ki so nekoliko zavisni od sodnikov in ki so jedini prisiljeni člani šulferajnovi. Kako se je godilo pri zaslišanji tacih prič, ki so za adjunkta neugodno govorile, o tem bi se dalo veliko pisati. Od dveh posestnikov, ki sta podpisala pritožbo, hotel je gosp. Heinricher po vsej sili vedeti, nestali v to bila prisiljena od narodne strani, kar sta seveda zanikala. Iz cele preiskave, o tem smo zdaj prepričani, ne bo ministerstvo moglo popolne resnice zvedeti, vendar bo toliko spoznalo, da Rothschedl in Wagner v našem okraji ne moreta dalje uradovati, tem menj, ker nobeden ne zna slovenski.

Sploh naj navedem nekatere drobnosti, katere osvetljujejo uradovanje pri naši sodnji. Tukaj imamo jako priljubljenega zdravnika dr. M., Čehoslovana, kateri pa si je ravno zaradi svojega narodnega mišljenja nakopal sovraštvo omenjene dvojice. Namesto, da bi se on klical k sodnijskim komisijam, ker je jedini doktor v okraji, vabijo se zdravniki iz sosednih okrajev, kar seveda erar veliko več stane. No kaj to briga R.-a in W.-a, saj ne gre iz njihovih žepov, ampak iz davkoplačevalčevih. — Dr. M. je bil po svoji dolžnosti prisiljen ovaditi necega moža, ki je ljudem zobe drl in jednemu nesrečnežu z zobom vred iztrgal kos čeljusti. Dr. Wagner je po končani razpravi tistemu zatožencu rekel: „To pa ni lepo, da vas je jeden iz vaše stranke zatožil“ ter ga s tem hujskal na dr. M.-a. In še več je tacih slučajev, pri katerih se ni kazala vsakemu sodniku pred vsem potrebna nepristranost. Tako n. pr. v slučajih g. M. Tanšiča, katerega je isti Wagner obsodil zaradi poškodovanja tujega imetka na 10 dni zapor, a okrožna sodnja v Celji spoznala ga je popolnem nekrivega. Dr. Wagner se sploh jako arogantno, pa ob jednem tudi nespodobno obnaša. Šmarski tržani so mu premali in preneznatni, da bi ž njimi občeal. On pa se shaja in pijančuje z vsakojakimi čudnimi osobami. Najljubše društvo bil

mu je tisti Wratschko, poprej kletar, potem goljuf, s katerim je Wagner bil najboljši „Spetzi“, dokler Wratschko ni neko noč po raznih goljujih izgubil — auf Niemerwiedersehn. Če je tako društvo za pristava boljše, nego družba naših poštenih tržanov, potem si ga vsaki dan lahko išče v zaporih pri sodnji.

Glavni šulferajnski agitator diurnist Wreschagg (!) pa si ve dobiti postranskih zaslužkov, da si pobiljša svojo revno dninarsko plačo. Rubit hodi kmete in sicer kar sam, brez cenilnega moža in ne da bi stranka pozvedela zakaj, računa si kar po 6 gld. O tem bi vedela povedati A. Velak iz zgornjih Zev. h. št. 7. in Močnik iz Šeršovic. Slednjega rubil je februarja t. l. in si dal plačati za stroške 6 gld. Treba bi bilo, da bi se jedenkrat vršila resna preiskava pri naši sodnji in iztrebil gnoj iz Avgijevega hleva. Ljudstvo ne plačuje zato uradnikov, da bi delali zdražbo in nemir in tako vzbujali v njem dvojbo o nepristranosti justice.

Domače stvari.

— (Gospod Ilija Hranilović pl. Cujetašin), vladika iztočnozjednjene cerkve v Križevcih, poslal je društvu „Narodni dom“ dar 25 gld. z naslednjim pripisom:

„Z veseljem polagam to malo zrnice na altar plemenite narodne stvari in obžalujem le, da mi ne dopuščajo okoliščnosti, da darujem v ta uzvišeni namen toliko, kolikor bi hotel in želel.

Želim od vsega srca, da Božji blagoslov ovenča trude slavnega odbora z najboljšim uspehom ter ostajam poln iskrenega spoštovanja do slavnega odbora.

Ilija Hranilović l. r.,
biskup križevački.

— (II. popularno znanstveno predavanje.) Včeraj predaval je g. prof. Seneković „O električni razsvetljavi“. Občinstva bilo je jako veliko in vse je z velikim zanimanjem poslušalo popularno razlaganje o tej moderni razsvetljavi, katero je gospod profesor pojasnjeval z jako dobrimi poskusi. Žal, da je bilo prostora premalo in da se ni ozir jemal na dame, katerih veliko ni dobilo sedeža.

— (Iz Pulja) se nam piše v 22. dan t. m. Ker je pred jednim mesecem nek slovensk list prinesel neresnično vest, da je P. Herman Venedig postal pomorski kaplan, Vam naznanjam, da je gosp. Zupan Anton, dosedaj kaplan v Kočevski Reki, imenovan pomorskim kaplanom 2. reda — (Hafen-Admiralats-Befehl vom 22. I. M. — Rang vom 1. April.)

— (Ljubljanska tabačna tovarna) bode se letos zopet razširila. Zaradi tega došel je včeraj z Dunaja vrhovni vodja tabačnih tovarn v Ljubljano, da odredi, česar treba za nove stavbe.

— (Domača obrtnija.) Ravnateljstvo južne železnice naročilo je pri g. J. Matjanu, umetelnem mizarji na Dunajski cesti vso hišno opravo za 112 oseb v hotelu v Opatiji pri Reki. Dasi je naročilo izredno veliko, in treba mej drugim 139 postelj itd., bode vendar vse do bodoče jeseni gotovo. — Deželni odbor kranjski oddal je vsa steklarska dela v novem muzeji Rudolfinumu g. trgovcu P. Kajzeli, ki je prevzel tudi vsa steklarska dela za novo hranilnico na Reki, ki je trikrat tolika, kakor novo poslopje hranilnice kranjske. Ta naročila so gotovo častna za domačo obrtnijo.

— (Občinski zastop v Gornjem gradu) volil je v svoji seji dne 21. t. m. jednoglasno gospoda Raimunda Wolfa v priznanje mnogih njegovih zaslug častnim tržanom.

— (Potno predavanje) imel bode tajnik c. kr. kmetijske družbe Gustav Pirc v sredo 25. t. m. v Radečah na Dolenjskem. Predavanje bode popoldne ob 3. uri v šoli.

— (Nepoboljšli tat), o katerem smo zadnjič poročali, ni kral salam pri g. Druškoviči, ampak pri g. Kuclerji na Poljanah

— (Vabilo) k besedi katero priredi Slovenska Čitalnica v Gorici v sredo dne 25. m. 1885. Pričetek točna ob 8. uri zvečer. Spored: 1. B. Trnovec: „Na boj“ uglasbil A. Hajdrih, poje zbor. 2. „Večer na Savi“ uglasbil Zajic; — svira na 3. citrah obitelj Omulec. 3. Dr. Fr. Prešeren: „Strunam“ uglasbil Dav. Jenko, moški četverspev. 4. „Vdova in vdovec“, vesela igra v jednem dejanji, svobodno poslovenil Dr. J. Bleiweis. 5. Gorazd: „Mi vstajamo“ uglasbil Dr. Benj. Ipavec, poje moški zbor. 6. „Kitica slov. narodnih pesmi“ sestavil Ant. Förster, poje mešani zbor. 7. „Venec slovanskih

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.